

"ושחט את בן הבקר לפני ה'"

שמואל הנביא גלגול קין גילה לעלי בחינת הבל ששחיטה בזר כשרה כדי לתקן קין שהרג את הבל

בשנים אלא בדעת, ועל זה נאמר (דברי הימים א כח-ט): "כי כל לבבות דורש ה'", לכן חשב עלי כי מאחר ששמואל הקטן הוא יניק וחכים, כמו שהראה כוחו לברר את ההלכה ששחיטה בזר כשרה, ראוי להענישו בידי שמים.

אולם כבר נתייגעו המפרשים ליישב כמה פליאות שיש בסיפור נשגב זה: א. אחרי שהכריע עלי הכהן כי שמואל חייב מיתה בידי שמים, משום שהורה הלכה בפני רבו, איך הסכים אחר כך לבטל את העונש בגלל טענת חנה: "אל הנער הזה התפללתי", וכי יעלה על הדעת לבטל עונש שמגיע משום שאמו התפללה עליו. ב. מנין ידעה חנה שהתפללה דוקא על הנער הזה ולא על אחר, הלא בשעת התפלה לא ידעה איזה ילד יולד לה. ג. מהו הענין שזכה דוקא שמואל הנביא לגלות בישראל הלכה זו ששחיטה בזר כשרה.

חנה הנביאה גלגול חוה תיקנה את חלקה בחטא עץ הדעת

רחש לבי דבר טוב לפענח בדחילו ורחימו סיפור נשגב זה, על פי הקדמות אמיתיות בענין גלגולי הנשמות של הקדושים הללו, עלי הכהן, שמואל הנביא וחנה הנביאה, אשר יאירו את עינינו להבין מה גרם לחנה הנביאה להקדיש את בנה שמואל הנביא כל ימי חייו לעבודת הקודש, כתלמידו וממלא מקומו של עלי הכהן, ועוד ענינים רבים במעשיה הטובים, ומה' נבקש שיוליכנו בדרך אמת.

פתח דברינו יאיר ביסוד קדוש שגילה רבינו האריז"ל ב"לקוטי תורה" (שמואל א אות א) וב"ספר הליקוטים" (שמואל ב סימן טו), כי חנה הנביאה היתה אחת מנשים צדקניות שהיו גלגולה של חוה ותיקנו מה שחטאה בעץ הדעת. ומצינו בזה דברים נפלאים ב"נחלת בנימין" על טעמי המצוות (מצוה קלט) [הובא בקיצור ב"סדר הדורות" ב' אלפים תתע"א], ולתועלת הענין נרחיב לבאר ולסדר את הדברים בסדר נכון בתוספת תבלין לכבוד ה' ותורתו.

וזה יצא ראשון מה שמבואר במדרש (ילקוט שמעוני שמואל א פרק א רמז פ) בענין חנה שילדה את

לך הלכה זו], אמר ליה [שמואל], מי כתיב ושחט הכהן, והקריבו הכהנים כתיב, מקבלה ואילך מצות כהונה, מכאן לשחיטה שכשרה בזר. אמר ליה [עלי], מימר שפיר קא אמרת [יפה אמרת], מיהו [אך על כל פנים] מורה הלכה בפני רבך את, וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה.

אתיא חנה וקא צווחה קמיה [באה חנה וצעקה לפני עלי] (שם כו) אני האשה הנצבת עמכה בזה וגו' [אני היא שעמדתי עמך כשהתפללתי לה' שאזכה לבן]. אמר לה [עלי], שבקי לי דאענשיה [הניחי לי להענישו במיתה], ובעינא רחמי ויהיב לך רבא מיניה [אבקש רחמים שיתן לך הקב"ה בן אחר גדול ממנו], אמרה ליה [חנה] [שמואל שם כז] אל הנער הזה התפללתי". ופירש רש"י: "על זה ולא לאחר".

שמואל הנביא היה בן שנתיים כשהורה הלכה בפני עלי

המפרשים העירו בצדק שנשים לב להתבונן, שסיפור זה התרחש כאשר שמואל היה רק בן שנתיים, שהרי מה שכתוב: "וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי", היה אחד משלושת הפרים שהביאה חנה כאשר עלתה עם שמואל, להשאירו בבית המקדש לעבוד עבודת הקודש עם עלי הכהן הגדול, כפי שהבטיחה בעת (שם כא): "ויעל האיש אלקנה וכל ביתו לזבוח לה' את זבח הימים ואת נדרו, וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו ונראה את פני ה' וישב שם עד עולם". ופירש רש"י: "עד יגמל, לסוף כ"ד חדשים שכך זמן תינוק לינק".

וכבר תמה על כך המהרש"א ב"חידושי אגדות" (ברכות שם), איך ביקש עלי להעניש את שמואל שהיה רק בן שנתיים על שהיה מורה הלכה בפני רבו, שהרי עדיין אינו בר עונשין בבית דין. ותיירץ שלא ביקש להענישו בידי אדם אלא בידי שמים, כמבואר בגמרא (עירובין סג). שהמורה הלכה בפני רבו חייב מיתה רק בדיני שמים.

בספר "ראש דוד" להגה"ק החיד"א (פרשת תרומה) הוסיף על כך, כי עונש בידי שמים אינו תלוי

בפרשתנו פרשת ויקרא דבר בעתו מה טוב, להשתעשע בהלכה ברורה שפסק שמואל הנביא בהיותו בן שנתיים, כפי שלמד ממה שכתוב בפרשתנו (ויקרא א-ד): "וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו, ושחט את בן הבקר לפני ה', והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד".

כאשר נתבונן נראה שלא הזכיר הכתוב את בני אהרן הכהנים רק מהקרבה ואילך: "והקריבו בני אהרן הכהנים", ואילו בשחיטה כתוב סתם: "ושחט הכהן את בן הבקר לפני ה'", ללמדנו שהשחיטה עצמה כשרה בזר, דהיינו אפילו בישראל שאינו מבני אהרן, ונזכרה הלכה זו בגמרא (זבחים לב): "ושחט והקריבו הכהנים, מקבלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשירה בזר".

הסיפור הנפלא של החוט המשולש: עלי הכהן שמואל הנביא וחנה הנביאה

כפי שיתבאר לפנינו זכה שמואל הנביא לגלות הלכה זו בישראל בהיותו בן שנתיים, ובעקבות הלכה זו שהורה שמואל בפני עלי הכהן הגדול שהיה רבן של ישראל, ביקש עלי להענישו במיתה בידי שמים על היותו מורה הלכה בפני רבו שחייב מיתה, אלא שחנה הנביאה אמו של שמואל התחננה לפני עלי על שמואל בנה והצילה אותו ממיתה. והנה הסיפור הנפלא כפי שגילו לנו חכמינו ז"ל בגמרא (ברכות א:):

"אמר רבי אלעזר, שמואל מורה הלכה לפני רבו היה, שנאמר (שמואל א א-כה) וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי, [מתמה רבי אלעזר], משום דוישחטו את הפר הביאו הנער אל עלי. אלא אמר להן עלי קראו כהן ליתי ולשחוט [קראו כהן שיבוא וישחט את הקרבן], חזינהו שמואל דהו מהדרי בתר כהן למישחט [ראה שמואל שהיו מהדרים אחר כהן שישחט], אמר להו, למה לכו לאהדורי בתר כהן למישחט [למה לכם לחזר אחר כהן לשחוט], שחיטה בזר כשרה.

אייתוהו לקמיה דעלי [הביאו את שמואל לפני עלי], אמר ליה [עלי לשמואל], מנא לך הא [מנין

**ביאור מקיף בשיח סוד בין עלי הכהן
שרצה להעניש את שמואל שהורה הלכה בפני רבו לחנה הנביאה**

**ישוב הפליאה על מה שאמרה חנה לעלי:
"אל הנער הזה התפללתי", מנין ידעה שהתפללה על שמואל**

**נחלת בנימין: חנה גלגול חוה הולידה את שמואל
כשהיתה בת ק"ל שנה אחרי שתיקנה את חלקה בחטא עץ הדעת**

**עלי שאמר לחנה: "הסירי את יינך מעליך"
רמז לה שהיא גלגול חוה שהחטיאה את אדם הראשון ביין**

והנה הקב"ה העניש את קין שיהיה בגלות על מה שהרג את הבל, כמו שכתוב (בראשית ד-יב): "נע ונד תהיה בארץ". ופירש הרמב"ן (שם יא): "שלא ינח לבו ולא ישקוט לעמוד במקום אחד ממנה, אבל יהיה גולה לעולם, כי עונש הרוצחים גלות". וביארו המפרשים שהקב"ה דן את קין כדן הורג נפש בשגגה שגולה, כמו שכתב ה"ספורנו" (שם טו) ששם הקב"ה לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו: "לפי שעדיין לא הוזרה ולא הותרה על רציחה ומכל מקום קנסו גלות". זאת ועוד מבואר בתרגום יונתן (שם ח), שקין הרג את הבל משום שכפר במשפטי ה' באומר: "לית דין ולית דיין".

לפי זה מבאר ה"נחלת בנימין", כי מטעם זה נהג שמואל הנביא לסובב מדי שנה בכל ערי ישראל לשפוט אותם, כמו שכתוב (שמואל א ז-טו): "וישפוט שמואל את ישראל כל ימי חייו, והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל את כל המקומות האלה, ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ושם שפט את ישראל ויבן שם מזבח לה". כי בהיותו גלגול קין שהרג את הנפש וכפר במשפטי ה', קיבל עליו גלות לסובב מדי שנה בשנה בכל ערי ישראל לשפוט את ישראל. זה תוכן דבריו בתוספת ביאור.

חשבתי דרכי להוסיף תבלין לבאר הטעם שחנה גלגול חוה השתוקקה כל כך להוליד את שמואל גלגול קין, כדי שיתקן מה שהרג קין את הבל, על פי מה ששינינו בגמרא (שבת קמו): "שבשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא". ופירש רש"י: "כשנתן לה עצה לאכול מן העץ בא עליה, דכתיב (בראשית ג-ג) הנחש השיאני לשון נשואין".

על פי האמור מפרש ה"אור החיים" הקדוש מה שכתוב אחרי חטא עץ הדעת (שם כ): "ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי". ותמהו המפרשים, מאחר שהיתה אם כל חי היה צריך לקרוא לה "חיה" ולא "חוה". ומיישב ה"אור החיים" שקרא לה "חוה" על שם הנחש שנקרא בלשון ארמית "חויא", לרמז ששמעה בעצת הנחש, וציין שכן מבואר בזוהר, וכוונתו על מה שמבואר בזוהר

(בראשית ט-כא) וישת מן היין וישכר". וכן מבואר במדרש (ב"ר יט-ה) על הפסוק (שם ג-ו): "ותקח מפריו ותאכל, אמר רבי איבו, סחטה ענבים ונתנה לו".

הנה כי כן מטעם זה עלי הכהן שידע ברוח קדשו, כי חנה היא גלגול חוה שהחטיאה את אדם הראשון ביין, חשד בה שהיא עדיין ממשיכה בדרכה כפי שנהגה בגלגול חוה, לכן הוכיח אותה ואמר: "עד מתי תשתכרין הסירי את יינך מעליך", כלומר הסירי את הפגם של היין מעליך בגלגול הראשון בו היית חוה, כי אם את רוצה ללדת זרע צדיק כמו שהולידה יוכבד את משה אחרי ק"ל שנה, עליך לתקן את הפגם של היין שחטאה בו חוה.

"ותען חנה ותאמר לא אדוני", אין בי הפגם של חוה, וכל כך למה, "אשה קשת רוח אנכי", כי אני כבר שרויה בצער העקרות ק"ל שנה, כדי לתקן את חלקי בחטא עץ הדעת, "ויין ושכר לא שתיתי", כל ימי חיי כדי לתקן מה שחטאתי ביין, ומאחר שכבר עברו ק"ל שנה, "ואשפוך את נפשי לפני ה'", שאזכה לבן כמו שזכתה חוה להוליד את שת אחרי ק"ל שנה, וכמו שזכתה יוכבד להוליד את משה כשהיתה בת ק"ל שנה. כיון ששמע עלי הכהן דבר זה בירך אותה שתזכה לבן (שמואל שם ז): "ויען עלי ויאמר לך לשלום ואלקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו".

שמואל הנביא גלגול קין

הבה נשתעשע עוד בדברי ה"נחלת בנימין", שמבאר לפי זה מסע הקודש של חנה גלגול חוה, שבהיותה ק"ל שנה אחרי שתיקנה את חלקה בחטא עץ הדעת, עלתה לבית המקדש להתפלל שתזכה לבן שתקדיש אותו לה' כל ימי חייו, על פי מה שמבואר ב"לקוטי תורה" לרבינו האריז"ל (פרשת בלק) כי שמואל הנביא היה גלגול קין. הנה כי כן כמו שהולידה חוה אחרי ק"ל שנה את שת שהיה גלגול הבל, כן התפללה חנה גלגול חוה שתזכה להוליד בן שיהיה גלגול קין, ויתקן מה שהרג את הבל אחיו.

שמואל: "רבי שמואל בר רבי יצחק אמר, בת ק"ל שנים היתה ונפקדה כשם שנפקדה יוכבד". נמצינו למדים מזה כי חנה היתה עקרה ק"ל שנים, והענין בזה על פי מה ששינינו בגמרא (עירובין יח): "אדם הראשון חסיד גדול היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו, ישב בתענית מאה ושלשים שנה, ופירש מן האשה מאה ושלשים שנה, והעלה זרזי תאנים על בשרו מאה ושלשים שנה".

והנה אחרי שתיקן אדם הראשון את חטאו בתשובה ובסיגופים ק"ל שנה זכה להוליד את שת בצלמו ובדמותו, כמו שכתוב (בראשית ה-ג): "ויחי אדם שלושים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת". וביאר האריז"ל ב"שער הגלגולים" (הקדמה לו) כי שת היה גלגול הבל שנולד שוב בעולם, כדי להשלים מה שלא היה יכול הבל לעבוד את ה'. והנה משה רבינו היה גלגול שת שהיה גלגול הבל, ונרמז בשמו מש"ה נוטריקון מ'שה ש'ת ה'בל, לכן כמו שחוה הולידה את שת אחרי שתיקן אדם הראשון מה שחטא בתשובה ק"ל שנה, כן הולידה יוכבד את משה גלגול שת אחרי שהיתה בת ק"ל שנה.

לפי זה מבאר ה"נחלת בנימין", כי מטעם זה היתה חנה גלגול חוה עקרה ק"ל שנה, כדי שתתקן בצערה הגדול מה שחטאה בעץ הדעת, כשם שתיקן אדם הראשון בתשובה ויסורים ק"ל שנה, ואחרי שעברו ק"ל שנה תיקנה את חלקה בחטא עץ הדעת וזכתה ללדת את שמואל, כמו שהולידה יוכבד את משה כשהיתה בת ק"ל שנה.

**עלי הכהן חשד בחנה
גלגול חוה שהיא שיכורה**

על פי האמור מבאר ה"נחלת בנימין" כמין חומר, שיח סוד בין עלי הכהן לחנה הנביאה כשהתפללה בבית המקדש שתזכה לבן (שמואל א א-יא):

"ותדר נדר ותאמר ה' צבאות אם ראה תראה בעני אמתך וזכרתני ולא תשכח את אמתך ונתתה לאמתך זרע אנשים ונתתיו לה' כל ימי חייו ומורה לא יעלה על ראשו. והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה' ועלי שומר את פיה, וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשיכורה. ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין הסירי את יינך מעליך, ותען חנה ותאמר לא אדוני אשה קשת רוח אנכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפוך את נפשי לפני ה'".

וצריך ביאור מה ראה עלי הכהן לחשוד בחנה הנביאה שהיתה שיכורה. אך הענין בזה על פי מה ששינינו בגמרא (ברכות מ): "תניא אילן שאכל ממנו אדם הראשון, רבי מאיר אומר גפן היה, שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין, שנאמר

(יחזקאל סימן כ), כי הכהנים שמדתם חסד שורשם מנשמת הבל שמדתו חסד, ואילו הלויים שמדתם גבורה שורשם מנשמת קין שמדתו גבורה.

והוסיף האריז"ל חידוש גדול, כי קין מצד היותו הבכור היה ראוי לקחת את עטרת הכהונה לעבוד את עבודת הקרבנות, אולם לפי שחטא כשהרג את הבל אחיו, ניטלה ממנו הכהונה וניתנה להבל וזרעו. והנה כשיצאו ישראל ממצרים וקיבלו את התורה בהר סיני פסקה מהם זוהמת הנחש, כמבואר בגמרא (שבת קמו): "ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן". לכן היתה עבודת הכהונה צריכה להיות על ידי הבכורים שהם בבחינת נשמת קין הבכור, אולם כשחטאו בעגל ניטלה מהם הכהונה וניתנה לאהרן ובניו.

נמצא לפי זה כי עלי הכהן מזרע אהרן הוא משורש הבל, ואילו שמואל בהיותו לוי הוא משורש קין ובפרט שהיה באמת גלגול קין. הנה כי כן כשראה עלי שהיה בבחינת הבל, כי שמואל גלגול קין הורה הלכה בפניו אף שהוא רבו, שפט מזה שיש בו זוהמת הנחש שבחוצפתו הורה הלכה בפני הקב"ה רבו, להתיר לאדם ולחוה לאכול מעץ הדעת, כמו שכתוב (בראשית ג-ט): "ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמותון", לכן ביקש עלי להמיתו בידי שמים על שם סופו, על דרך ששינינו במשנה (סנהדרין עא): "בן סורר ומורה נידון על שם סופו ימות זכאי ואל ימות חייב".

על פי האמור יאירו עינינו להבין מה שאמר עלי הכהן לחנה: "שבקי לי דאענשיה ובעינא רחמי ויהיב לך רבא מיניה" - הניחי לי להענישו במיתה ואבקש רחמים שיתן לך הקב"ה בן אחר גדול ממנו. התכוון לומר לה בכך, שיתפלל עליה שתלד בן אחר שהוא מנשמת הבל שאין בה זוהמת הנחש, וממילא יהיה גדול משמואל שהוא גלגול קין ויש בו זוהמת הנחש.

על כך אמרה לו חנה הנביאה: "אל הנער הזה התפללתי". ופירש רש"י: "על זה ולא לאחר". כי בהיותה גלגול חוה שהולידה את קין עם זוהמת הנחש, התפללה כי אחרי שתיקנה את חוה בהיותה עקרה ק"ל שנה, תזכה להוליד את שמואל גלגול קין בלי זוהמת הנחש, כדי שיתקן מה שקלקל קין.

שמואל הורה הלכה בפני עלי רבו כדת וכדין

אלא שעתה עדיין מוטלת עלינו החובה ליישב הפליאה העצומה, כי הן אמת שחנה הוכיחה לעלי שאין בשמואל זוהמת הנחש, כי לפני שנולד תיקנה חנה את חלקה בחטא עץ הדעת בק"ל שנה שהיתה עקרה, אולם עדיין קשה מאחר ששמואל כבר היה אז גדול בתורה שידע לברר את ההלכה ששחיטה כשרה

נחלת בנימין: שמואל שהיה גלגול קין שהרג את הבל קיבל עליו גלות לסבב כל שנה בכל ערי ישראל

כשראה עלי ששמואל הורה הלכה בפני רבו חשש כי בהיותו גלגול קין יש בו זוהמת הנחש ורצה להמיתו

חנה אמרה: "אל הנער הזה התפללתי" הוכיחה לעלי שכבר תיקנה את חלקה בחטא עץ הדעת

שמואל הנביא גילה בישראל ששחיטת קרבן כשרה בזר כדי לתקן בזה אותם שיש בהם נשמת קין

דבקי מיתה [שלשה דברים המדבקים את המיתה לאשה אם אינה מקיימתם], ואלו הן נדה וחלה והדלקת הנר, כלום עברתי על אחת מהן".

ונראה לבאר הטעם שהזכירה בתפלתה שקיימה ג' מצוות אלו בהידור גדול, על פי מה שמבואר במדרש (ב"ר יז-ח), כי הנשים נצטוו בשלש מצוות הללו כדי לתקן מה שהחטיאה חוה את אדם בעץ הדעת:

"מפני מה ניתן לה מצות נדה, על ידי ששפכה דמו של אדם הראשון, לפיכך ניתן לה מצות נדה. ומפני מה ניתן לה מצות חלה, על ידי שקלקלה את אדם הראשון שהיה גמר חלתו של עולם, לפיכך ניתן לה מצות חלה. ומפני מה ניתן לה מצות נר שבת, אמר להן על ידי שכבתה נשמתו של אדם הראשון לפיכך ניתן לה מצות נר שבת".

נמצינו למדים מזה, כי על ידי שהנשים מקיימות ג' מצוות אלו הן מתקנות את חלקן בחטא עץ הדעת, הנה כי כן זהו שהזכירה חנה בתפלתה ג' פעמים "אמתך", כנגד ג' מצוות הללו שהיתה זהירה בהן, אשר בכך תיקנה את חלקה בחטא עץ הדעת, לכן ראויה היא שתלד את שמואל הנביא גלגול קין שלא יהיה בו זוהמת הנחש, ויוכל לתקן מה שהרג את הבל.

יומתק לצרף מה שכתב בעל "משנת חסידים" בספרו "חושב מחשבות" (מאמר רוח נבואה אות ה), כי בשם "חנה" רמוז שהיתה זהירה בג' מצוות אלו, שכן חנ"ה נוטריקון ח'לה נ'דה ה'דלקה. לפי האמור יש לומר כי בהיותה גלגול חוה שחטאה בעץ הדעת בעצת הנחש, כפי שרמוז בשמה "חוה" שהוא לשון "חיויא", לכן בגלגול חנה נשתנה שמה לטובה חנ"ה נוטריקון ח'לה נ'דה ה'דלקה, לרמוז שבזכות ג' מצוות אלו תיקנה הפגם של חוה.

עלי חשש שיש בשמואל זוהמת הנחש מקין

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שביקש עלי הכהן להעניש את שמואל משום שהורה הלכה בפני רבו, על פי מה שמבואר ב"שער הפסוקים" לרבינו האריז"ל

חדש (פרשת בראשית דף יט טור ב): "היה לו לקרוא אותה חיה על שם חיה, ונקראה על שם העתיד חוה, דעתיד חיויא למסטי לחוה". פירוש, שעתידי הנחש להסיט אותה מהדרך הטובה.

והנה ב"שער הכוונות" (ראש השנה דרוש א) הביא האריז"ל מה שמצינו סתירה במדרשים, אם אדם וחוה חטאו בעץ הדעת לפני שהולידו את קין והבל, או שהולידו את קין והבל לפני שחטאו בעץ הדעת. והכריע האריז"ל כאותה דעה שקין והבל נולדו אחרי חטא עץ הדעת, כמבואר בזוהר הקדוש (פרשת בראשית כח): "וזהמא דאטיל נחש פחזה, ומהיהיא זהמא נפק קין וקטל להבל". פירוש, מהזהמא שהטיל הנחש בחוה יצא קין שהרג את הבל. וכן מבואר (שם נד): "וידאי קין ברא דרוח מסאבא הוה דאיהו חויה בישא, וגנין דקין אתא מסטרא דמלאך המנות קטיל ליה לאחיו". פירוש, ודאי קין היה בנו של רוח הטומאה שהוא הנחש הרע, ומשום שקין נולד מזוהמת הנחש שהוא מלאך המות הרג את אחיו.

נמצא לפי זה כי חוה ששמעה בעצת הנחש לאכול מעץ הדעת, ובעקבות החטא הכניס בה הנחש זוהמא, גרמה לכך כי קין שנולד עם זוהמת הנחש הרג את הבל, והרי היא צריכה תיקון על מה שגרמה להריגתו של הבל בנה, לכן השתוקקה חנה גלגול חוה להוליד את שמואל גלגול קין, כדי שיתקן במעשיו הטובים מה שהרג את הבל.

חנ"ה נוטריקון ח'לה נ'דה ה'דלקה

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מה שדרשו בגמרא (ברכות לא:), מה שהזכירה חנה בתפלתה לפני ג' פעמים "אמתך", כנגד ג' מצוות שנצטוו עליהן הנשים:

"ותדר נדר ותאמר ה' צבאות אם ראה תראה בעני 'אמתך' וזכרתי ולא תשכח את 'אמתך' ונתתה ל'אמתך' זרע אנשים. אמר רבי יוסי רבי חנינא, שלש אמתות הללו למה, אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם שלשה בדקי מיתה בראת באשה [שלשה דברים הבודקים את האשה אם היא ראויה למות], ואמרי לה שלשה

להבין מה מאמר פלא בגמרא (ברכות לא): על תפילתה של חנה:

"ותדר נדר ותאמר ה' צבאות אם ראה תראה בעני אמתך. אמר רבי אלעזר, אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, אם ראה מוטב, ואם לאו תראה, אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי, וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה, ואי אתה עושה תורתך פלסתר, שנאמר (במדבר ה-כח) ונקתה ונזרעה זרע".

ותמהו כל המפרשים [ראה בשו"ת "חתם סופר" (ח"ב אה"ע סימן קב) שהביא קושיית העולם], איך אמרה חנה הצדקת: "אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלה", הלא יש בזה איסור יחוד שהוא מן התורה, וה"פני יהושע" הוסיף להקשות עוד, הלא יש בזה עוד איסור חמור, שהיא גורמת שימחק את השם במים המאררים. וכתב ה"פני יהושע" ביאור נפלא בדרך הפשט:

"לכן נראה דמה שאמרה ואם לאו אלך ואסתתר, לאו שהיתה רוצה להסתתר באמת, אלא שאמרה כן דרך מליצה והטחת דברים, אם ראה לשמוע תפילתי דרך מתנת חנם מוטב, ואם לאו תבוא בטענה זו לתבוע בדין, שהרי אם היתה פרוצה והיתה מסתתרת היתה נפקדת על ידי השקאת מים, ואם כן עכשיו שהיא צנועה למה תהא נפסדת".

לפי האמור נראה לבאר כוונתה העמוקה של חנה, על פי מה שכבר הבאנו מה ששינוי בגמרא (שבת קמו.) כי כשחטאה חוה בעץ הדעת, בא הנחש על חוה והטיל בה זוהמא. נמצא לפי זה כי חוה הסתתרה עם הנחש ונכשלה בו, לכן כאשר התפללה חנה לפני ה' שתזכה לבן שיהיה גלגול קין ותיקונו, רצתה להוכיח שכבר תיקנה את חלקה בחטא עץ הדעת וכבר אין בה מזוהמת הנחש.

לכן אמרה לפני הקב"ה: "רבונו של עולם אם ראה [שתתן לי בן שיהיה גלגול קין שיתקן אותנו] מוטב, ואם לאו [כי השטן יקטרט שאני גלגול חוה, ועדיין לא תיקנתי את חלקי בחטא עץ הדעת, אני מבקשת ממך] תראה [שכבר תיקנתי, שהרי אם] אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי", והיה משקה אותי במי סוטה הייתי זוכה לזרע של קיימא, אם כן הרי מוכח מזה שכבר תיקנתי מה שהסתתרה חוה עם הנחש ונכשלה, לכן אני מתפללת שתתן לי זרע אנשים שמואל גלגול קין שיתקן מה שפגם קין.

אומן להקיז דם לצורך רפואה, או ליסטים ההורג נפשות, או שוחט ששופך דם בעלי חיים, או מוהל ששופך דם מילה.

נמצא לפי זה כי מי שיש בו נשמת קין שהרג את הבל, צריך כפרה על ידי שישחט את הקרבן לה, כי פעולת השחיטה מבטלת המדה של רציחה, לכן זכה דוקא שמואל שהיה גלגול קין לגלות הלכה זו בישראל ששחיטה בזר כשרה, כי בכך יש כפרה לאלו שיש בהם נשמת קין, שישתתפו בשחיטת הקרבן כדי לכפר על קין שהרג את הבל, משום שנתקנא בו שקיבל הקב"ה את קרבנו ולא את מנחתו.

בדרך המלך נלך לבאר בזה מה שהורה שמואל הנביא הלכה זו בפני רבו, על פי מה שכתב ב"יערות דבש" (חלק א דרוש טו ד"ה וזהו הענין) ליישב מה שהורה שמואל הלכה בפני רבו, כי מבואר בגמרא (עירובין טג): "ולאפרושי מאיסורא אפילו בפניו שפיר דמי". פירוש, אם כוונת התלמיד היא להפריש אדם מלעבור איסור, מותר לו להורות הלכה אפילו בפני רבו.

והנה מבואר בזה הקדוש (פרשת נשא קכד.) חידוש גדול, כי לא רק שהשחיטה כשרה בזר, אלא אסור לכהן שמדתו חסד לשחוט את הקרבן, כי מעשה השחיטה שהוא דין פוגם במדת החסד שבו. הנה כי כן מטעם זה כאשר ראה שמואל שהם מחפשים כהן לשחוט את הקרבן, הורה הלכה בפני רבו על שאין צריך כהן, כדי להפרישם מאיסור זה של הזוהר לפגום במדת החסד של הכהן.

מעשה כאשר נצרף את דברי ה"יערות דבש" עם הביאור שלנו יצא לנו דבר נפלא, כי באותה שעה שגילה שמואל בעולם הלכה זו ששחיטה בזר כשרה, כדי לסייע לאותם שיש בהם נשמת קין, שיקבלו תיקון על מדת הרציחה על ידי מעשה השחיטה של הקרבן שהוא דין, מזה עצמו נתגלה גם כן שכהן אסור לשחוט, כדי שלא יפגום במדת החסד שבו, ועל ידי זה נתגלה ששמואל הורה הלכה בפני רבו על הכהן כדת וכדין, כדי להפרישו מהאיסור של הזוהר הקדוש שלא יפגום הכהן במדת החסד שבו, לכן חזר בו עליו ממה שרצה להענישו, כי נתברר לו ששמואל נהג כדת של תורה.

ביאור נשגב במה שאמרה חנה: "אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי"

והנני להעלות על שלחן מלכים בדחילו ורחימו, כי על פי האמור יפתח לנו פתח

בזר, מה ראה על ככה שהורה הלכה בפני רבו. זאת ועוד, איך ויתר עלי שלא להענישו על כך במיתה.

ונראה ליישב פליאה זו בהקדם לבאר הטעם שדוקא שמואל הנביא זכה לגלות בישראל הלכה זו ששחיטת הקרבן בזר כשרה, וגם מהו הטעם ששחיטת הקרבן בזר כשרה ואינה צריכה כהן כשאר העבודות, על פי מה שמצינו כי מקור הקנאה של קין בהבל היה בשל כך, שקיבל הקב"ה את מנחת הבל ולא את מנחת קין, כמו שכתוב (בראשית ד-א): "ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה', והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעוה ויחר לקין מאד ויפלו פניו".

ויש לבאר הטעם שלא קיבל הקב"ה מנחתו של קין, כי רצונו יתברך שיקריבו לפניו קרבנות מבעלי חיים כמו שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים, וכמו שביאר הרמב"ן בפרשתנו (ויקרא א-י) הטעם שצוה הקב"ה לחוטא להקריב קרבן: "כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה, כי חטא לאלקיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה, וכפר הקרבן שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי איבריו".

נמצינו למדים מזה כי קין הרג את הבל משום שקיבל הקב"ה את קרבנו ולא את מנחתו, ולפי המבואר כי זהו רצון ה' שיקריבו לפניו קרבנות, נמצא שהתיקון למי שיש בו נשמת קין הוא להקריב קרבנות לה'. אולם כבר נתבאר בדברי האריז"ל הנ"ל, כי באמת היה ראוי שקין הבכור יזכה בעטרת הכהונה, אלא שאחרי שהרג את הבל איבד את הכהונה והיא ניתנה לכהנים שהם משורש הבל. הנה כי כן מאחר שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו משתדל על כל נפש מישראל לבל ידח ממנו נידח, לכן קבע את ההלכה ששחיטת הקרבן כשרה אפילו בישראל, כדי שימצא תיקון לאותם שיש בהם נשמת קין.

מעשה השחיטה מבטל את מדת הרציחה

ויש להוסיף נקודה יקרה בענין שחיטת הקרבן, שהיא כפרה על מה שהרג קין את הבל, על פי מה ששינוי בגמרא (שבת קנו.): "האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיד דמא. אמר רב אשי, אי אומנא, אי גנבא, אי טבחא, אי מוהלא". פירוש, מי שנולד במזל מאדים יהיה שופך דמים. אמר רב אשי, או שיהיה

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב היו' לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שחתי'